

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Stockholm 1909, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 1 Januari</p>	<p>Prenumerationspris: 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>För redaktionen: RUTH GUSTAFSON Hagagatan 18, IV. ö. g. STOCKHOLM.</p>	<p>För expeditionen: Elln Lindley, Tunnelgatan 1 B, I Stockholm.</p>	<p>1909</p>
-------------------------	---	--	--	-------------

Aug. Strindberg.
60 år.

Aug. Strindberg, vår litteraturs störste, den djärve, oförvügne sanningssägaren och frihetskämpen, fyller den 22 januari — 60 år. Från tusende vänner när och fjärran skola hyllningar och lyckönskningar ingå till den ensamme starke tänkaren och diktaren, som gett oss så mycket och som aldrig föll undan utan alltid sjöng ut med de resultat hans aldrig vilande ande förde honom till. Det är många som gå omkring och vittna om Strindbergs kvinnohat — det äro de, som ej ha förstätt honom. Vem har högre än han prisat den naturliga kvinnan, modern? (Se företalet till »Gittas»!) Vad han slungat sina vingar emot, det var den förhatliga modedockan utan ideella intressen, överklass-kvinnan under penningäkenskapet, och i denna hans kritik ha vi arbetarkvinnor förvisso all anledning att instänma.

För arbetets kvinnor bör det vara en kär plikt att särskilt lära känna den store diktarens ungdomsproduktion och uppliva minnet därav. Vi hänvisa till enkronas-serien, där vi möta »Röda rummet», »Utopier», »Det nya riket», »Hemsöborna» m fl. Strindbergs senare produktion är än mera svåråtkomlig — för dess pris — liksom den även är mera omsträdd och mångtydig. Strindberg har haft sin givna plats i Svenska Akademien, men under dess nuvarande regim väljer man

hellre in små poeter, vars alster blott läsas av genomsnittsborgaren eller få plats på salsborden, att manifesteras den »höga» litterära smaken hos innehavarna. Den självskrivne Titanen i andens värld den fruktar man — och småsinnet kommer med sina nålstyggn för att hämnas jättehuggen från den stores ljungande svärd. Detta ha vi under decennier fått bevitna.

Men ack, hur litet gör detta Strindberg — han är redan sin egen akademi med rangplats i otödligheten och minnets värld.

Och hyllningen på 60-årsdagen till nydanaren, forskaren, diktaren och kämpan, som än många gång i sin obrutna mannakraft kan sjunga:

»Tidens gudar, som jag smädat,
smäda vill jag än en gång; — — —

skall fullväl ge bekräftelse åt vår
förvisning. **Vesta.**

»Kvinnan skall hava rösträtt. När i framtiden hennes konfirmation består i ett förhör i det samhällets lagstiftning hon lever i, och då samhället varje år, liksom bolagen nu blir skyldigt lämna en årsberättelse till varje medborgare, skall kvinnan lika gott som mannen kunna döma, om åt vilken person eller sak hon ger sin röst — — — Kvinnan skall vara valbar till alla syslor, vilket icke blir svårare under en självstyrelse, och nu, då hon inkonsekvent nog kan bli regent. Självstyrelsen blir icke yrkesstyrelse, utan som nu kommunalstyrelsen är, ett förtroendeuppdrag att utföra på lediga stunder. Finnes någon

klökare och bättre ägnad till styrelse än en gammal moder, vilken i moderskapet och hushållet lärt både regera och förvalta? (Våra förfäder hade en sådan vördnad för gamla kvinnors förstånd att de tillskrev dem ett övernaturligt vetande.)

Genom detta skola sederna förändras och lagarna även, ty ingen har lärt sig overseende så som en mor, ingen har lärt sig huru tålig, huru litet fordrande man får vara med de felfulla människorna.»

(Ur »Gittas».)

Aug. Strindberg.

Stundar kris inom svenska socialdemokratin?

Om den saken, tycks det inte vara något tvivel, om man får tro den borgerliga pressen. Men nu är denna som bekant i alla frågor, som angå arbetarrörelsen motsatsen till sanningsvittne. Således får man inte utan vidare anse att de attentat som snart sagt dagligen från hinkeanskt håll förövas mot partiets gamla beprövade och hävdvunna organisationsformer är detsamma som en kris. En principiell utredning av den saken och de inre partipolitiska problem, som därmed sammanhånga, bör kunna försvara sin plats i Morgonbris' spalter.

Vad är då denna ungsocialism? Mången har kanske haft den så inpå livet, att det blivit svårt att få en överblick och helhetsbild utav den. En sådan sorts närsynthet med därav följande tanketröghet och åsiktsslentrian är blott alltför vanlig. Ytliga människor kunna ej på annat sätt återspegla den verklighet som omger dem. För att få riktig kunskap och erfarenhet om ett tidsfenomen måste man betrakta det ur det vidare perspektiv, som endast reflexion och den egna personlighetens fördjupningar kunna skänka, egenskaper, vilka det är varje kulturmänniskas plikt att förvärva sig.

Ungsocialisterna älska att själva benämna sig litet av varje. Ord som "syndikalism", den "revolutionära socialismen" samt — de uppriktigaste — "anarki-socialism" föra de ständigt på tungan. Men ingen har väl därför blivit stort klokare på vad de orden innebära. De brukas blott för att förskaffa ungsocialisterna ett tilltalande fraseologiskt omhölje, varmed man kan blända och imponera på ett publikum, som gärna vill bedragas.

Innerst är eljes ungsocialismen ett ständigt svävande uttryck för stämningarna hos en grupp arbetareungdomar, som med ynglingaårens vanliga ytterliga radikalism anse att arbetarrörelsen genom den i politisk och facklig aktion organiserade klasskampen tar alltför små försiktiga tuffjäta fram mot det stora målet, socialismens förverkligande. Med tvivelsutan äkta men därför icke mindre naiv entusiasm förbiser man blint alla de objektiva omständigheter, bergfast rotade i den nuvarande samhällsliga verkligheten, som med naturlagars

ofrånkomliga nödvändighet tvinga arbetareklassen att välja just de vägar, som den nu i stort sett överallt i världen vandrar.

Ungsocialisterna hålla före att detta blott är bedrägeri från "ledarnes" sida; att dessa inbilla arbetarne att de måste erövra den politiska makten i stat och kommun — inte för att framtidsstaten förutsätter en genomförd demokrati — utan för att "ledarna" vilja bli riksdagsmän. Ungsocialisterna påstå att den fackföreningsrörelsens centralisering, som blivit en oavvislig följd av arbetsgivarorganisationernas utveckling, blott avser att öka maktfullkomligheten hos "slavarnas nya herrar". Ungsocialisterna söka vidare göra troligt att då det från socialdemokratiskt håll oavlätligen framhålls att arbetarrörelsen måste gå fram både med det fackliga och politiska benet, så är det en ledarnes spekulation i arbetarnas dumhet i syfte att kunna förena en post som förtroendeman och ett mandat som riksdagsman på samma hand!

På högre nivå rör sig sällan den ungsocialistiska kritiken. Det måste envar erkänna, som varit i tillfälle att följa dem på närmare håll. Vilken som mest ockrar på massornas oförstånd, att inte säga sämsta lidelser, socialdemokrati eller ungsocialism, torde inte vara så svårt att avgöra.

Kritik och opposition måste finnas inom ett parti. Det är sältan, som håller det inre partiet friskt och sunt, och en sådan kritik har heller aldrig saknats inom svenska socialdemokratin. Det visar en blick i våra partikongressers protokoll. Men den kritiken skall vara saklig, ej endast personlig; den skall ske i ärligt uppsåt, ej av skadeglädje, och den skall framför allt ha samma utgångspunkt ifråga om teoretisk grundåskådning som den riktning inom arbetarrörelsen, mot vilken den vänder sig. Där dessa förutsättningar inte finnas, där kritiken genom hela sin art och anläggning visar sig vara en annan andas barn än partiet i dess helhet och till på köpet är perfid och lögnaktig, där är kritiken ej ett medel till förnyelse utan då förgiftar den partiet.

En sådan kritik kan intet parti med disciplin och självaktning stillatigan-

de finna sig uti. Det måste reagera, och det gjorde svenska socialdemokratin genom att på sista partikongressen med stor majoritet utesluta målsmännen för en oppositionsrörelse av ovan karaktäriserade slag.

Att uteslutningen av hrr. Bergegren och Schröder inte blott med hänsyn till den inre partihygienen, utan även utåt stärkte arbetarrörelsens ställning, det visar icke minst höstens valrörelse. Malmöbomben skulle på ett helt annat sätt sprängt den obrutna front, som vänstern nu kunde bjuda reaktionens anlopp, hade ej partiet så eftertryckligt som skedde, i handling tagit det omordade avståndet från ungsocialismens koryfeér. Längre kunde ej partiet med tanke på sin nuvarande organisationsform verkställa utrensningen, men den samtidigt medgivna reservationsrätten öppnade en dörr ut från socialdemokratin för alla dem, vilkas dagliga gärning består uti att framställa partiet som det mest humbugsmässiga av allt. Den vägen ha emellertid inte ungsocialisterna velat gå. "Bort från socialdemokratin" har visserligen efter partikongressen blivit dessas lösen — men i största möjliga sällskap! Ensamma ha de ej lust att avlägsna sig, ty då skulle kanske deras ringa antal kännas generande. Därför försöker man att med överrumplingsmotioner och tillfälliga majoriteter förmå fackföreningarna till utträde ur arbetarkommunerna. "Flykten från socialdemokratin", som de borgerliga tidningarna belåtet rubricera det — även när motion råkar innehålla raka motsatsen, d. v. s. en sprängningsmotions nedvotering! — har dock på några håll blivit verklighet. Men ungsocialisterna ha aldrig av egen kraft kunnat åstadkomma ett sådant resultat. Med dem ha röstat en del "desperados", som kortsynt klandra den fackliga ledningens undfallenhetstaktik vid årets stora konflikter och därför önska ge allt vad ledning heter ett generellt mistroendevotum; för utträde ha vidare i regel röstat de principiella särskiljningsmän, som varit missnöjda med partikongressens negativa beslut i den frågan; samt vidare ha ungsocialisterna haft på sin sida den partens finanspolitici inom fackföreningarna, som tycka att det är skönt att spara in på kontingenten till partiet i dessa vargatider.

Där dessa utbrytningsförsök lyckats, får man alltså med stark reser-

vation uppfatta dem som segrar för ungsocialismen. Det första alla de särskiljningsmän, ehuru goda partivänner, göra sedan de varit ett verktyg åt ungsocialisterna, är att bilda socialdemokratiska klubbar inom deras respektive fack. Dessa rent politiska organisationer böra på ett helt annat sätt kunna tjäna partiets intressen än fackföreningen förmådde det. Politisk propaganda och politisk livaktighet i stigande grad göres också vår rörelse i högsta grad behov. Det är nog bra att männen rösta vid val tillfällena och att kvinnorna kämpa för sin rösträtt. Men det inre politiska livet får inte stagnera. Publiken vid de politiska mötena och diskussionerna är nästan alltid densamma. Det finns helt säkert en väldig bottensats inom arbetareklassen, särskilt bland kvinnorna, som aldrig kommer i beröring med politiska realiteter och ännu mindre bringas att reflektera däröver. För dessa massors politiska skolning och uppfostran fordras självständiga politiska organisationer. I det sammanhanget vore det kanske värt att taga i övervägande huruvida inte dessa organisationer, när de engång komma att avlösa den nuvarande sammanslagningen mellan det politiska och fackliga, inte böra stå öppna jämväl för kvinnorna. Det har inte varit till fördel för arbetarhustrurnas allmänanda att de i regel varit utestängda från fackföreningarna och därmed enligt tvångsanslutningens konsekvenser också från den politiska arbetarörelsen.

I denna bristande politiska bildning hos breda lager av arbetareklassen har den hikeanska agitationen sin största styrka. Hur förfärande slött det inre livet i fackorganisationerna är, då politiska frågor stå på dagordningen — vid lönerörelserna är det annorlunda — visa också de röstetal, med vilka de nyligen skedda utbrytningarna avgjorts. De representera merendels intetsägande minoriteter inom föreningarna. Men man måste i ärlighetens namn medge att samma fackföreningars anslutning till vederbörande arbetarekommuner på sin tid ofta åstadkoms med föga bättre kvalificerade majoriteter.

Denna omständighet är i själva verket mycket bedrövligare än utbrytningen i och för sig. Ty denna har alls inte nått den omfattning och intensitet att man egentligen har anledning att tala om någon kris inom socialdemokratien. Partiledningens lugna upp-

fattning tyder också på att all nervositet är obehövlig. Men under en så allvarlig situation som den nuvarande, då arbetarrörelsen pressas mellan den ekonomiska depressionen och all den nöd, den orsakar i tusentals fattiga hem och å andra sidan de övermodiga arbetsgivareorganisationernas taktiska övertag är det sorgligt att sönderingen och tvedräktens anda och gärningar skola härja inom våra egna led. Så mycket kraft, bläck och munväder spillas här på ett inbördeskrig, som försvagar oss själva till den gemensamma fiendens gamman.

Men den striden måste ändock kämpas ut. Ingen feg kompromiss utan krig till det yttersta mot en agitation, som inte blott vill bryta sönder den pansarbrynja vilken arbetareklassen i detta land i årtionden smitt åt sig till en effektivitet och konstfärdighet, som väckt Internationalens odelade beundran, nämligen vår organisation, utan också söker slå det vapen ur proletariats hand, varmed det hittills vunnit många av sina vackraste segrar, det vapen som röstsedeln är och ännu mer blir i den mån samhället demokratiseras.

Den antiparlamentariska agitationen är dubbelt brottslig mot arbetareklassens livsintressen i detta nu, då kvinnorna kämpa för sin medborgarrätt och då socialdemokratien måste koncentrera hela sin energi på att genom politiska och kommunala reformer förbilliga levnadsomkostnaderna för de tyngst belastade. På det politiska området finnas rika ännu obrukade möjligheter att taga skadan igen för de hinder, som den ekonomiska krisen lagt i vägen för den fackliga aktionen. Arbetareklassens levnadsstandard är nämligen inte uteslutande beroende av minimiallönens höjd. Genom en reformerad skatte- och tullpolitik samt framför allt genom en storstilad kommunal bostadspolitik blir livets nödort i form av bostäder och livsmedel billigare, och arbetarens knappa lön kan räcka längre.

Därför gäller det för alla övertygade socialdemokrater, som klart inse vad den nuvarande situationen kräver, att med kraft stå den ungsocialistiska agitationen och splittringsförsöken emot.

Otto Järte.

Dröm, mitt barn!

*Dröm, dröm, tiden är kort,
snart ta de slut dina drömmar,
snart du tappar för alltid bort
sagornas rosentömmar.*

*Tiden är ond och kall och hård,
hårt blir väl och ditt sinne.
En gång du drives ur sagans gård
och drömmarnas frid därinne.*

*Dröm, dröm, tiden är kort
och djupt är glömskans dike.
Snart du tappar för alltid bort
sagans och drömmens rike.*

Albin Isaksson.

När rösträttsfrågan bortfuskas.

Inom politiskt intresserade kretsar tror man att riksdagens definitiva beslut angående rösträttsreformen kommer att fattas redan i slutet av januari eller början av februari.

Varje grundlagsärende som förklarats vilande skall av konstitutionsutskottet anmälas till riksdagen, som sedan har att företaga det till behandling och fatta definitivt beslut. Någon ändring får ej göras i förslaget, utan skall det antingen oförändrat antagas eller förkastas.

Denna anmälan är således blott en expeditionssak och plägar höra till de första ärenden som kommer från konstitutionsutskottet, sedan detta blivit valt. Nu väljas utskotten i allmänhet omkring den 21—23 januari och några dagar efter, alltså i slutet av januari eller början av februari kan frågan anses föreligga för beslutsfattande i riksdagen.

Och detta skall då bli resultatet efter decenniernas ihärdig kamp!

MORGONBRIS är från och med detta nr något ändrad, däruti att den uppträder med ny vignett.

När "Kvinnornas Fackförbund" som nyårsgåva skänkte sin tidning till de soc.-dem. kvinnoklubbarna, måste även dess vignett något ändras.

Förbundets namn och fäna finnes ej mer i denna vignett, men skall naturligtvis "Morgonbris" alltid följa kvinnornas strävan för såväl ekonomisk som andlig frigörelse, då alla framsteg och all verksamhet inom dessa områden av arbetarrörelsen helt visst skall följas med glädje och intresse.

Vi hoppas att den nya vignetten skall bli omtyckt och att tidningen fortfarande blir välkommen i alla arbetarhem och hos alla våra kvinnor.

»VÅGSKVALP» AF ANDERS ZORN.

Oändliga vidder.

*Mannen fått ordets gåva,
den stolta gåvan att tro
på sig och sitt verk, men vidder
av tystnad hos kvinnan bo,
oändliga vidder av spaning
och tåligt bidande kval. --
Skall det tala en gång? -- Om
natten
jag ser mot stjärnornas sal*

*och tänker: "De tiga också
som vi -- av evighet --
och hur stilla vandra de icke
i avlägsen glans" ... Vem vet
vad detta avstånd gömmer,
vem pejar en kvinnosjäl's ro,
vem känner de tystnadsvidder,
som i vårt väsen bo? -- --*

(Ur »Dikter».)

Jane Gernandt-Claine.

Morgonbris

är från och med nu de socialdemokratiska kvinnoklubbarnas tidning, och är detta nu det första som utkommit efter det nya "systemet". Då tidningen utkommer en gång i månaden, kan det finnas utrymme för meddelanden från klubbarna och hoppas vi att dessa genom Morgonbris skola stå i livlig rapport med varandra. En god början är ju redan gjord och fortsätta klubbarna så vidare, böra vi snart kunna känna till vår rörelse över hela landet.

Det vore även glädjande om våra kvinnor ville i Morgonbris göra sina inlägg i de viktiga frågorna och äro alla sådana bidrag välkomna.

Så skola vi alla enas om, att på bästa sätt arbeta för vår tidning, så den blir ekonomiskt stark och däruti får möjlighet fylla den uppgift den borde kunna.

Morgonbris är den enda tidning i Sverige, som står i direkt samarbete med arbetarklassens kvinnor och befrämjar deras intressen, därför att den är deras egen. Om denna vår tidning måste vi alla, både unga och äldre kvinnor, fackligt, politiskt och kooperativt organiserade kvinnor, kvinnorna i nykterhets- och ungdomsrörelserna, stå eniga och göra den till den mest spridda och mest lästa kvinnotidning i vårt land.

Till detta resultat nå vi lätt, om varje kvinna inom alla dessa organisationer endast sälja 5 Morgonbris var av vart nummer som kommer ut.

Det vilja och kunna vi alla.

Ny äktenskapslag.

Civiläktenskapslagen, utfärdad den 6 sistlidne november, trädde i kraft den 2 januari, och det bör då ej vara olämpligt att erinra om lagens innehåll.

Vilja båda parterna här i riket ingå äktenskap, tillhöra båda svenska kyrkan och hava inom densamma begått nattvarden eller inom kyrkan åtnjutit konfirmationsundervisning samt förklarats beredda att, efter undergången konfirmation, få tillträde till nattvarden, äga de fritt val mellan äktenskap, avslutas inför borgerlig myndighet eller med vigsel. Det samma gäller, när båda tillhöra samma främmande trosamfund med sådant prästerskap, som har vederbörlig rättighet att viga.

I alla andra fall avslutas äktenska-

pet här i riket inför borgerlig myndighet.

Sådan borgerlig myndighet är i stad magistraten eller lagfaren ledamot av densamma, på landet kronofogden i orten. Sådan myndighets åliggande att förrätta giftermål är icke beroende av att någondera parten har sitt hemvist inom myndighetens tjänstgöringsområde. Är kronofogde bosatt i stad, äger han även inom staden verkställa sådan förrättning.

Äktenskap inför borgerlig myndighet skall avslutas i släktingars eller andra vittnens närvaro. Myndigheten skall avfordra mannen och kvinnan deras frivilliga ja och samtycke och förklara dem därpå för äkta makar. Sådan äktenskapsavslutning skall upptagas i särskilt, över sådana ärenden fört protokoll; där äktenskapet är ingånget inför kronofogde eller ledamot av magistrat, skall protokoll styrkas av vittnen.

I nuvarande bestämmelser om prästs åliggande att viga medlemmar av svenska kyrkan, då han därom anmodas och någon av dem har sin hemvist inom hans församling, gör lagen, som känt, ingen ändring.

Innan äktenskap avslutas inför borgerlig myndighet eller med vigsel skall lysning ske i den till svenska kyrkan hörande församling, där kvinnan har sin hemvist.

Då äktenskap avslutas annorledes än med vigsel inom svenska kyrkan, åligger det borgerlig myndighet, inför vilken äktenskap blivit ingånget, eller vigselförrättare att ofördröjligen om äktenskapet göra anmälan hos kyrkoherden i den församling, där lysningen skett, så ock, där make tillhör främmande församling, åt vars föreståndare eller prästerskap lagligen blivit uppdraget att över församlingsmedlemmarne föra kyrkobok, hos den person, av vilken församlingens kyrkobok föres.

Lagen hänvisar för övrigt till de särskilda bestämmelser, som gälla om äktenskap, som här i riket ingåtts inför diplomatisk eller konsulär ämbetsman i främmande statstjänst, och om giltigheten av utrikes ingångna äktenskap.

Nu bör det ju icke längre kunna få sägas med verkliga skäl, att det är kvinnorna som tvinga män att gå från principen ifråga om äktenskap. Civiläktenskapet är lika lagligt och giver samma rätt åt en hustru som en kyrklig vigsel.

Ingår man ett sådant äktenskap så följer konsekvent att man i fortsättningen undanber sig prästerskapets "hjälp" och kunna vi väl snart vara med uti en laglig kamp mot statskyrkan, väl vetande, att det är stor skillnad på denna och innerlig religiös känsla och tro.

Det nya året,

har alla förutsättningar att bliva för oss alla ett, arbetets år mer än någonsin förr.

Vi ha främst den stora uppgiften, att genom agitation och upplysning få tusenden nya arbetarkvinnor förstående för arbetarrörelsen och dess stora sak.

Därigenom blir ju även kvinnorörelsen inom vårt parti stark och arbetsduglig och en betydande motvikt till den borgerliga. Det är icke endast nödvändigt, att vi i samverkan och samförstånd med våra män och vår klass arbetar för vår frigörelse, utan vi måste också därtill ägna andras strävanden en särskild uppmärksamhet, och då närmast det som företrädes av de s. k. »socialt intresserade». Den sociala frågan måste vi lära oss känna som vår fråga, och arbeta på, att alla reformer som söka avhjälpa de värsta missförhållandena bli gagnande. När man ser de borgerligas arbete i dessa frågor på nära håll, finner man vid många tillfällen det vara osmakligt och endast tomt skryt.

Att bereda oss till att få inflytande i denna gren av reformarbetet är en uppgift stor nog, och då förstå vi, vilken betydelse agitationen och upplysningsarbetet genom föredrag, broschyrer och annan litteratur har för oss alla.

Till detta behöves samfäll strävan och den bästa nyårshälsning vi kunna sända våra kvinnoklubbar, är väl den önskan, att de alla skola hjälpa till att 1909¹ blir rikt på erfarenhet och framgång för arbetarkvinnorna och deras klass.

Med parthälsning
V. Utskottet.

Kvinnoklubbarnas vara eller icke vara,*

är en fråga, som tyckes på allvar bekymra vår fru Elma nere i Malmö.

I sammanhang med några reflektioner om "Kvinnornas fackförbund" och dess sista kongress, så kommer tanken på klubbarna, och där är vår partiväninna och klubbkamrat något pessimistisk, som synes av hennes följande artikel i Arbetet:

Rörande resolutionen A nämnda kongress om större anslutning till de politiska kvinnoklubbarna från de kvinnliga fackföreningsmedlemmarnas sida vore ju detta högst önskvärt, under förutsättning att våra kvinnoklubbar hade några synnerliga framtidsutsikter. Men med de många hinder, som resa sig mot kvinnornas föreningsliv, och med den inom partiets ledande kretsar, så väl här hemma som i utlandet, allmåra stadgade meningen om olämpligheten i separata politiska kvinno-organisationer, är det sannolikt, att de äldre kvinnoklubbarna i landet snart anse sig ha löpt linan ut. Det är icke så underligt. De speciella reformer, som kvinnorna livligt önska, kvinnlig rösträtt, kvinnlig fabriksinspektion, moderskapsorsäkring, förbättring av kvinnans rättsliga ställning gent emot mannen, praktisk nykterhetslagstiftning, skolbespisning m. m. dem ha vi på det socialdemokratiska programmet. Kvinnorna behöva icke kämpa för dessa re-

former kontra de manliga socialdemokraterna, för så vitt dessa sistnämnda inte svika sitt eget program. Fläri ligger enligt undertecknads blygsamma mening olikheten mellan oss och de borgerliga kvinnosakskvinnorna. De ha att övervinna motståndet hos sina egna klassers män.

De svenska socialdemokratiska kvinnoklubbarna ha aldrig nått någon större numerär. Våra ivrigaste manliga partivänner ha sällan vårdat sig om att skicka dit sina kvinnliga anhängare. Jag säger detta som ett faktum, inte som någon anklagelse. Vilken numerär skulle ej klubbarna ha i de större städerna ensamt, om våra styrelsemedlemmar och funktionärer hade sina kvinnor med rätt allmänt, vilket tillskott av relativ intelligens och vilken uppmuntran för de få kvinnor, på vilka svårigheten att hålla klubbarna vid liv vilar! När så icke är fallet, när kvinnorna i gemen, särskilt hustrurna, ha ont om tid och pengar, när slutligen så många andra partiorganisationer — jag behöver bara nämna fackföreningarna, socialdemokratiska föreningarna, ungdomsklubbarna och på det yttersta i dessa dagar kvinnogillena! — konkurrera om det fåtal föreningsintresserade kvinnor, som ges ibland oss, är det ganska förklarligt, att kvinnoklubbarna sitta hårt emellan, och att man ser litet pessimistiskt på deras framtid samt frestas vända det hela på annan bog. Kvinnoklubbarna ha dock gjort sin obestridliga nytta i rörelsens början på en plats. Man behöver bara erinra sig, hur gärna man tillät dem anordna Folkets-hus- och bildningsbasarer. Och de ha ibland gjort sina små, rätt beaktade uttalanden, samlat in pengar till arbetslösa och annars nödställda, skänkt oss en liten smula vana vid parlamentariska former o. s. v.

Då Kvinnornas fackförbund emellertid nu ansett sig moget för en annan organisationsform och ej mera existerar som fristående förbund, tycks mig detta som en bekräftelse på, att vi icke heller, för den politiska propagandans bedrivande skola söra in oss i ett separat, politiskt kvinnoförbund. När detta icke i höstas på kvinnokongressen blev fallet, kommer förmodligen frågan aldrig mer att spöka.

Men därmed är icke sagt, att kvinnorna skola sjunka hän i okunnighet och likgiltighet för sin egen och allas vår stora sak. Hur förmorna växla, med i rörelsen och arbetet böra dock kvinnorna stå samt begära upplysning, representation och tillräcklig uppmärksamhet åt sina speciella krav!

E—a D—n.

När man nu som E—a D—n erkänner betydelsen av klubbarnas arbete inom rörelsen, så äro de ju även existensberättigade och mera lämpliga än några av de andra kvinnoorganisationerna (rösträttsförening och kvinnogille) att vara samlingspunkten för arbetarklassens kvinnor.

Just för de stora frågorna göra klubbarna en stor insats, då vi alla veta att våra män, trots partiprogrammet, ej visat något så synnerligt intresse för de reformer som gälla kvinnorna. De ha ju icke hunnit med det och önska ju intet högre, än att kvinnorna själva taga saken om hand.

Detta har sagts upprepade gånger, och särskilt då diskussionen gällt kvinnornas rösträttsfråga, och nog bör det vara av intresse för oss kvinnor, att det icke numera skall givas skäl för påståendet, att vi själva ingenting utträttat för just denna fråga.

Talet om "separata kvinnoorganisationer, som de ledande börja visa obenägenhet för", faller ju, då klubbarna arbeta i anslutning till partiprogrammet och i de flesta fall äro anslutna till partiet, och ännu mer, då sistlidne partikongress genom sitt agitationsbidrag å 5,000 kr. om året visade att männen och partiet inse, att en lång tid framåt kan kvinno-

* Överstående sedan decembernumret.

agitationen och klubbarna venka som de börjat.

Ingen tror på klubbarnas eviga bestånd, utan när de fyllt sin uppgift, "att få arbetarklassens kvinnor till socialdemokrater", så dö de väl så småningom bort.

Men i dessa tider isynnerhet, och även, som förut nämnts, för de stora frågornas lösning, eller om vi inte äro så anspråksfulla att vi tro arbetarkvinnor skola kunna göra något åt dessa ting, så är det väl ändock nödvändigt, att vi alla så långt vi kunna skola förstå vad den "sociala frågan" innebär, och just därför har vår kvinnorörelse inom partiet ett venksamhetsfält stort nog.

Vi äro icke så vänliga mot de ledande männen, att vi endast konstatera faktum, utan också säga det som en anklagelse, mot deras hustrur och döttrar ej hjälpa till i det tunga arbetet.

Om några kvinnor borde vara med, så är

rörelse, där det finnes plats för både kvinnor och män.

Vi skulle icke givit plats för dessa reflektioner så långt efter, om icke även en del partiorgan fört fru D-n's ord som "en maning" till sina läsare och därigenom bidragit till att göra arbetet för kvinnoklubbarna ännu svårare.

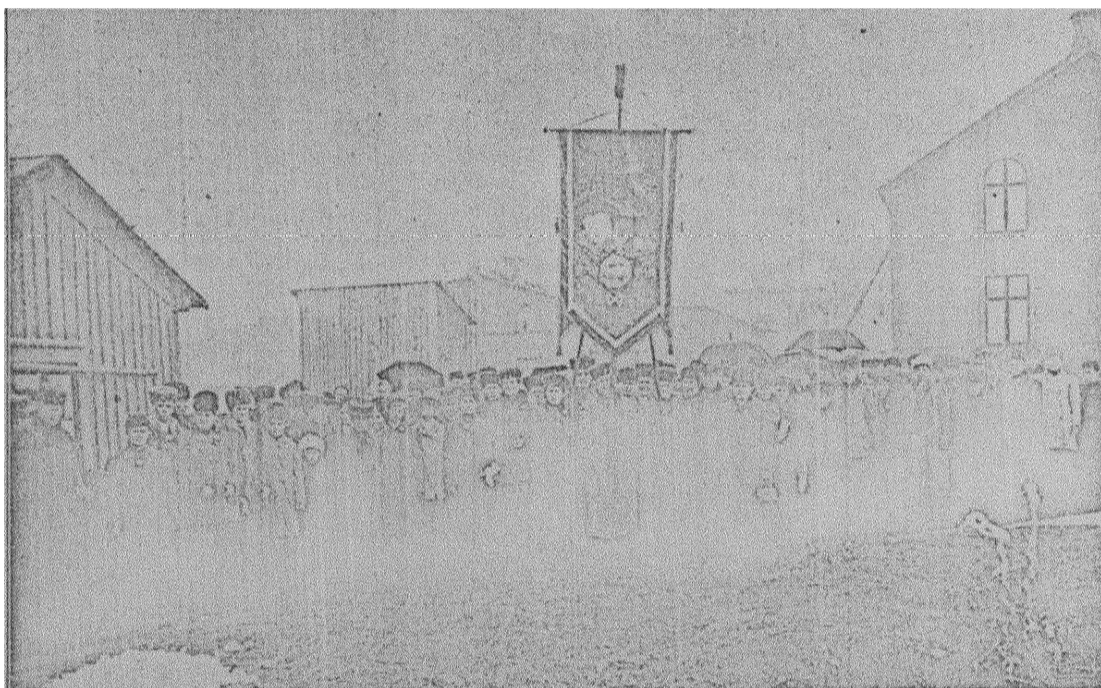
Agitationen.

Under oktober och november har genom Soc.-dem. kvinnokonferensens arbetsutskott utförts en rätt omfattande agitation. Vid utarbetandet av resplanerna har tagits hänsyn till de platser i landet, som ansågs bäst behöva agitation för tillfället, och till de klubbar, som för sin existens särskilt anhål-

Fru Ruth Gustafson anträdde den 6 dec. en kortare resa och har besökt Charlottenberg, Arvika, Ramnäs, Skultuna, Surahammar, Arboga, Köping, Karmansbo, Kolsva, Eskilstuna, och Katrineholm.

Därtill har utskottet börjat förberedelser för agitation omedelbart på nyåret. En resplan, av utskottet godkänd, omfattar övre Dalarne och in i Norrland: Ludvika, Falun, Korsnäs, Grycksbro, Sägmyra, Mora, Leksand, Rättvik, Orsa, Bollnäs, Arbrå, Söderhamn, Lervik-Sandarne, Ljusne, Ockelbo, Norrsundet, Storvik, Stjärnsund, Hedemora och Säter.

Då fru Hjärke, Borlänge, som vidtalats att utföra denna agitation av goda skäl av sagt sig det, måste resordningen något ändras och planen kombineras med den agitation som skall be-

LULEÅ SOC.-DEM. KVINNOKLUBB.

det väl de, vars män och fäder stå främst i striden, i stället för att de nu i många fall äro främmande och oförstående för arbetarrörelsen.

Vi äro så överens med fru Danielsson om "att med i rörelsen bära dock kvinnorna stå, samt begära upplysning, representation, och tillräcklig uppmärksamhet åt sina speciella krav", och just för detta behövs så innerligt väl våra klubbar, för att kvinnorna genom dem skola bli hörda. Det känna vi alla så väl, att vad vi kvinnor främst behöva lära oss, är enighet, en fast tro och hufvudsak för arbetarrörelsen, och mod och styrka att deltaga i arbetet för det gemensamma, som fäster oss alla vid denna rörelse.

Man erfar då en viss förstämning av, att aldrig vara säker på var man har fru D-n, när det gäller kvinnorna och deras strävan inom partiet, och ännu mer, då man på senaste tid finner en viss tendens hos fru D., att söka väcka hos våra kvinnor en misstro till de organisationer som så väl behöva stå starka, för att nå alla arbetarkvinnor och få dem att förstå och vara med i vår arbetar-

lit om agitation, och har därigenom ett antal klubbar erhållit en uppräckning till nytt arbete.

Frkn Hofstedt har således varit ute i 6 veckor på två längre resor efter följande resplaner:

Vänersborg, Lidköping, Skara, Mariestad, Skövde, Vadstena, Skenninge, Motala, Mjölby, Boxholm, Linköping, Åtvidaberg, Västervik, Norrköping, Söderköping, Kvillebygd-Åby, Krokek, Oxelösund, Nyköping, Vingåker, Hallsberg, Tidaholm, Falköping, Borås, Alingsås och Surte.

Den andra resan började, med ett par dagars frist, i Seffe och fortsatte till Edsvalla, Deje, Karlstad, Karlskoga, Kvarnsveden, Avesta, Norberg, Uppsala, Schebo bruk, Herräng, Norrtelje och Stockholm, 2 möten.

Fru Agda Östlund har i 14 dagar rest i Gästrikland och besökt följande platser: Skutskär, Harnäs, Gävle, Bomhus, Strömsbro, Mackmyra, Forsbacka, Sandviken, Hofors, Hornadal, Fors och Garpenberg.

drivas i hela Norrland och varvid arbetet antagligen kommer att fördelas på fru Kata Dalström och fröken Hofstedt, vilka båda äro villiga att åtaga sig detta.

Utskottets medlemmar i Stockholm komma att utföra agitationen i Stockholms omnejd enligt följande plan: Lidingö, Hagalund, Järva, Danderyd, Ektorp, Neglinge, Liljeholmen, Tumba, Sundbyberg, Huvudsta, Riddersvik, Södertelje, Nynäs och Vaxholm.

Sedan i febr.—mars har utskottet tänkt sätta i gång agitation i Småland, Blekinge, Skåne och Halland, och det synes oss som kongressens beslut i denna punkt i agitationsfrågan blivit, så snart och så långt det varit möjligt, för en tid verkställt.

Nästa nummer utkommer den 10 februari.

Sänd rekvisition i god tid!

RAGNARÖK.

Åren fly och strömmen brusar
fram mot obekanta öden,
dagen svinner, tiden susar;
mänskobarnen hän mot döden
draga fram i skratt och gråt —
solen sjunker, natten stundar,
tungt är liv i mörka lundar
under nordans klagolåt.

Mänskoande, säg, vi driver
du likt spånet fram i strömmen,
fram mot mål, som aldrig giver
dig den sol, du sett i drömmen,
aldrig skänker åt ditt hjärta
livets lust och livets gamman
aldrig för i själen samman
vårens färger, starka, bjärta.

Säg vi speglas ej i vågen
all den längtan som du famnat
när i tysta diktarhågen
livets gälla nödrop hamnat —
ser du ej mot himlen branden
stor och hög med blodröd låga,
ser du ej hur skaror tåga
hän mot gyllne morgonranden!

Tror du ej när natten driver
fram sitt spann på molnens massa,
tror du ej när stormen river
skogens ljung, där trollen tassa,
tror du ej när suckar stiga
som en offerrök mot skyar
att en gång i skumma byar
slavarna till fejd sig viga?

Jag ser striden het i drömmar —
Ragnarök när trollens skaror
måste fly för ljusets strömmar,
mänskobarnen, som trots snaror
tåga upp mot himlens höjd —
stigmanssöner, som befalla
i det dömda land, som alla
njuta solens glans och fröjd.

Tror du ej att bäckar vandra,
tysta, gömda uti jorden,
famna troget där varandra,
viska, nynna ursprungsorden,
som skall spränga trollens fångsel,
gjuta sol i mörka sinnen,
krossa våld och förtidsminnen
talande om andars stängsel?

Jo, min ande, ännu brusar
tron och hoppet innerst inne,
ännu dansar blodet, rusar;
ännu ligger i mitt sinne
som en doft från vårens hagar
solens gull och solens lustar —
viljan sjunger, anden rustar
sig till kamp mot mörkrets lagar.

Och i drömmens syn jag ser hur
millioner dömda skaror
draga fram; hur elden ler ur
ögon spanande mot faror,
mörka, svarta, som sig forma
under mörkmäns svängda gissel
under rop och andars tissel
när i elden kämpar storma.

Och jag ser hur röda dukar
blodbestänkta frihetsfanor,
trollens skrän i vecken slukar
när mot ljusets nya banor
de gå fram i eld och dam —
jag ser blod, som säkta droppar
från de ungas kämpakroppar
när de dra mot bergets kam.

Fredrik Persson.

Morgonbris 1909.

Som våra läsare torde erinra sig frambars på Soc.-dem. kvinnokongressen i augusti en del motioner rörande Morgonbris, vilka alla yrkade på att tidningen, när Kvinnornas fackförbund anslöt sig till Sv. Skrädderiarbetarförbundet, då borde övertagas av Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott, samt utkomma minst en gång i månaden. Så har nu skett, alla formaliteter äro nu ordnade och fr. o. m. januari 1909 utgives Morgonbris av Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott med fru Ruth Gustafson som redaktör och ansvarig utgivare.

Morgonbris' redigering kommer att ske i enlighet med kongressens uttalanden.

Att Morgonbris har en stor uppgift att fylla bland arbetarklassens kvinnor är självklart. Vi kunna ej förvänta att den dagliga arbetarpressen, som har rörelsens alla grenar och intressen att bevaka, i alla detaljer kan hava tid och öra för våra frågor, och därför är Morgonbris såsom agitations- och upplysningstidning nödvändig för kvinnorna.

Då det därtill är synnerligen nödvändigt att det politiska intresset höjes hos de arbetande kvinnorna så att de bliva helt insatta i de stora samhällsfrågorna, kommer tidningen så långt det är möjligt, att följa dessa och tagas främst hänsyn till de frågor som beröra dem och deras intressen. Redaktionen har försäkrat sig om de bästa krafter som medarbetare, (i första hand dem som finnas inom partiet) och kommer även, att efter bästa förmåga följa utlandets socialdemokratiska kvinnorörelse.

Vi önska det livligt och skola söka arbeta dithän, att Morgonbris, genom den fördelning i redaktionsarbetet som nu är planlagt samt därigenom att den blir månadstidning, fullt och helt skall kunna fylla sin uppgift, och vi förvänta att kvinnorna vilja stödja oss däruti genom att energiskt arbeta för och sprida de socialdemokratiska kvinnornas tidning Morgonbris.

Morgonbris utkommer en gång i månaden och utsändes till kommissionärer och organisationer omkring den 1:sta i varje månad.

Prenumerationspriset är 1:20 pr år, 60 öre pr ½ år, 30 öre pr

¼ år, postarvode inberäknat. Prenumeration emottages å alla postkontor.

Lösnummerpris såsom förut 10 öre pr exempl. med 20 % avdrag för organisationer och kommissionärer och redovisningsskyldighet en månad efter varje nummers mottagande.

Organisationer äro ekonomiskt ansvariga för sina kommissionärer.

Alla brev och meddelanden rörande Morgonbris sändas fr. o. m. 1:sta jan. 1909 till fru Ruth Gustafson, adr. Hagagatan 18, IV ö. g., Stockholm.

Rekvitioner och redovisning samt allt som rör expeditionen sändes till fru Ellen Lindley, Tunnelgatan 1 B, I. Stockholm.

Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott.

Rösträttskvinnornas

varje år återkommande kongress har hållits i Örebro den 8 och 9 januari med 60 ombud. Styrelse och funktionärer valdes och till Landsföreningens ordförande utsågs fl. dr Lydia Wahlström, till vice ordförande fröken Signe Bergman och till skattemästare fl. kand. Axianne Torstensson, vilka då samtidigt bildade det verkställande utskottet. Utanför utskottet valdes till sekreterare fru Ezaline Boheman och till vice skattemästare fröken Torborg Widebeck. Sverges delegerade vid internationella rösträttskongressen i London den 26 april—1 maj i år blevo fru A. M. Holmgren, fru A. Wicksell, fröken Signe Bergman, fru Frigga Carlberg, dr Gulli Petrini och fröken Anna Kleman.

Tid och plats för nästa centralstyrelsemöte bestämdes till första hälften av januari nästa år i Jönköping.

Bland frågor, som behandlades å kongressen, voro följande något av intresse för oss:

Vad kan göras för att få ungdomen att livligt delta i rösträttsrörelsen? Frågan inleddes med föredrag av fröken A. Sundbom och dr G. Petrini.

Andra frågan lydde: Varför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen? och inleddes av fru S. Lindstedt och dr Lydia Wahlström. Fru Lindstedt talade varmt och övertygande om de religiösa kvinnornas plikt att sluta sig till arbetet och dr Wahlström gav en historisk utredning av kvinnans ställning i den första kristna tiden — särskilt aposteln Paulus' förhållande till kvinnofrågan.

Tredje frågan lydde: Vad kunna kvinnorna göra för att inverka på valen till första kammaren? Denna fråga inleddes av dr Gulli Petrini och tilldrog sig en livlig uppmärksamhet. Dr Petrini sparade ej på kritik över första kammaren och uttalade sin glädje över att mycket just beträffande denna kammare genom det vilande rösträttsförslaget ändras. Genom det nya sättet för val i denna kammare tvingas tidningarna att ägna större uppmärksamhet än hittills åt dessa val; de bli

mera offentliggjorda, så att säga och kvinnorna få lättare än hittills att också vid dem driva agitation. I landstinget komma väl kvinnorna kanske ej så snart in, men ett in, direkt inflytande på dessa val få kvinnorna ändock.

Fjärde frågan: Hur kan en effektiv och systematisk påverkan av hela landets press åstadkommas? inleddes av fru Gerda Hellberg, som i sitt föredrag betonade den insats av personligt arbete från kvinnorna själva som härvidlag fordras. Föredraget följdes av en synnerligen livlig diskussion. Under diskussionen uttrycktes en önskan att kvinnorna energiskt ville stödja just de tidningar som ägna rörelsen verkligt intresse. Det beslöts, att inom varje förening en medlem skall få i särskilt uppdrag att samla och lämna meddelanden till pressen.

Nästa fråga: Huru kan den kvinnliga rösträttsrörelsen bäst utbredas bland landsbygdens kvinnor? inleddes av fröken J. Wallerstedt, som särskilt talade om sättet att nå till de verkliga allmogekvinnorna. Under den följande diskussionen inskräptes vikten av att såväl tid som sätt för röstsättsarbetet med synnerlig omsorg väljes just då det gäller landsbygdens kvinnor.

Så följde ett föredrag av fru Frigga Carlberg, rubricerat: Böra ej kvinnorna ansluta sig till ett bestämt parti? På denna fråga följde ingen diskussion, utan var hela centralstyrelsemötet enigt om att landföreningen såsom förening fortfarande skall vara politiskt neutral. Däremot uppmanades alla kvinnor inom föreningen, vilka ännu ej gjort det, att var och en gå in i den politiska organisation där de höra hemma enligt sin politiska ståndpunkt — om de bli mottagna där nota bene. Och icke bara nöja sig med att skriva in sig som medlemmar, utan också prestera ett energiskt arbete. Styrelsen beslöt att åt verkställande utskottet överlämna att när den politiska situationen så kräver inkalla ett extra centralstyrelsemöte. Ett allmänt massmöte bestämdes att under sommaren hållas i Stockholm.

Kongressen avslutades med ett offentligt möte på lördag afton, anordnat av Örebroavdelningen, med föredrag av dr Wahlström, f. riksdagsmannen hr Lindgren och flera. Följande resolution antogs:

»Män och kvinnor till ett antal av 650, samlade till offentligt möte i Örebro den 9 januari 1909, uttala som sin åsikt att, då det vilande rösträttsförslaget om allmän rösträtt för män efter all sannolikhet av innevarande års riksdag kommer att antas, frågan om allmän rösträtt för kvinnan bör omedelbart därefter upptas till lösning. Denna fordran är så mycket mer berättigad som efter utgången av 1908 års val en säker majoritet bör kunna påräknas inom andra kammaren.»

Till kvinnoklubbarna!

Hos utskottet finnes för kvinnoklubbarna (särskilt de nybildade) att rekvidrera: stadgar, medlemskort, matriklar, kassa- och protokollböcker.

Alla rekvisitioner å ovan nämnda arbetsmaterial, broschyrer och flygblad, samt alla penningförsändelser till ut-

skottet, skola sändas till fru *Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, I, Sthlm.* Övriga inmeddelanden, såsom brev och upplysningar, om agitation och talare, om klubbarnas verksamhet o. s. v. sändes till fru *Ruth Gustafson, Hagagatan 18 IV ö. g. Sthlm.*

Gratisbroschyren. »Kvinnor, skaffen Eder sammanslutningens och bildningens makt», flygbladet »Konfirmationen — en frivillig handling» äro alldeles slut för närvarande, varför nya upplagor beställts och levereras de närmaste dagarna.

Klubbar som rekviderat dessa broschyrer, finna häruti orsaken till, att de ännu ej fått dem eller att de fått mindre än vad de skrevo om.

Utskottet har beställt en ny upplaga av 10-öres broschyren »Arbetarkvinnorna och socialismen» samt skall omedelbart på nyåret börja arbetet på, att få ut nya broschyrer.

Rekvirera broschyrer. Sälj och sprid dem överallt till alla arbetarkvinnor.

Kongressprotokollen har sänts till alla ombuden, till alla kvinnoklubbarna, till de fackliga organisationer, vilka sänt ombud till kongressen, till de inbjudna gästerna och de organisationer de representerade, till inledarne i de olika frågorna, till arbetarkommunerna och partipressen.

För dem som önska köpa dessa protokoll, finnes de att rekquirera hos utskottets kassörska, för 25 öre exempl. mot postförskott.

Minneslistan införes i februarinumret. Klubbarna uppmanas att sända namn och adresser å sina ordf. eller korresponderande sek. till fru *Ruth Gustafson, Hagagatan 18 IV ö. g., Sthlm.*

V. Utskottet.

De kvinnoklubbar som rekviderat arbetsmateriel från »utskottet» och ej insänt betalning, torde snarast möjligt tillse att dessa restanser inbetalas.

Elin Lindley.
(Utskottets kassörska)

Fattigdom och kvinno- fägring.

Ofta då man ser all fattigdom, nöd och allt elände på nära håll förvånas man över att inte den arbetande klassens kvinnor ställer sig mera varmt förstående för den socialdemokratiska rörelsen, än vad nu är fallet. Ingen lider väl så personligt under fattigdomen, som just kvinnan. Varje vuxen kvinna borde hata fattigdomen, och vi mödrar borde avsky den, som varande roten och upphovet till de allra flesta av våra lidanden, och med alla till buds stående medel försöka driva den bort.

Hur svider inte ett modershjärta, när det lilla barnet i moderns sköte redan, måste vänja sig vid umbäranden. Borde det inte vara så att barnet under sitt

första levnadsår finge sin föda från en frisk sund mor, eller i fall då ej detta kan ske, frisk god komjölk på rena flaskor, och bestämda tider, så att magen kunde ordentligt smälta maten och få välbehövlig vila.

Hur blir det nu i stället? Efter barnsängen får modern stiga upp redan 6—7 dagen, ibland ändå tidigare. Till följd av otillräcklig vila och olämplig diet blir mjölken tunn och dålig. Redan 3—4 veckan, kanske förr måste modern i fabriken. På natten ligger den lille och suger ut henne, och på dagen får den lite skummad mjölk eller annan olämplig föda av en äldre bror eller syster. — Och det lilla ansiktet som för varje dag skulle bli mera fylligt blir i stället insjunket och magert.

Och så berövas fattiga föräldrar den glädje som unnas de bättre situerade, att se sina barn strålande av hälsa och knoppande livskraft.

Sjuka, det kunna ju alla barn bli, rika såväl som fattiga, men det är ej ofta man ser friska fattiga barn med så röda kinder, som de rika. Det är ju också otänkbart, då vi veta att betingelserna, sol, ljus, frisk luft, renlighet, bättre bostäder, bättre mat, saknas.

Genom barnafödelse förstöras alltid tänderna mer eller mindre, mer för den arbetande klassens kvinna, som ej i tid, genom lämplig diet kan stärka dem. Efter barnsängen har hon ej heller tillfälle att få ersatt det förstörda i tänderna, som ju den välbärgade kvinnan kan.

Den bättre ställda kvinnan låter under barnsängen sköta om sin kropp, tvätta bröstet med friskt vatten, linda magen, med ett ord, allt som väl behöves vid dylika tillfällen, och framför allt får hon ligga längre, därför kan också hennes kropp hinna »ta igen sig», som man säger, och så är hennes kropp trots ett par tre barnsängar lika spänstig som förut.

Arbetarkvinnan däremot, måste stiga tidigt upp från barnsängen, bli illa skött, och så har hon också efter några barnsängar, mistat sina tänder, fått rund rygg, stor mage och hängande bröst.

Eller se på den unga fabriksarbeterskan hur fort hennes fägring försvinner. Se efter om du kan finna en vacker mun på hundra par vackra ögon. Varför? Därför, att det behövs många många tårar för att förstöra ett ungt ögas glans.

Och ändå ingen kan neka till att det tjuvar ögat, att se en smidig kropp, en vacker mun, ett ungt ansiktet friskhet. I stället måste allt detta som är ungdomens tillhörighet bli förstört i industriens grottekvarn. — Gråbleka ansikten i stället för friska färger, sneda, skeva kroppar i stället för mjuka, smidiga gestalter.

Arbetarklassens män äro nog ej heller blinda för detta sorgliga faktum. De tilltalas också mera av det som är ungt och friskt och se med sorg och grämselse hur bekymren gräva fårur i ett älskat ansikte, och hur tänderna lossna ur en mun, vars läppar blekts av tunga dagars bekymmer och arbete.

Detta är endast den yttre skönheten, som kan åstadkommas med yttre medel, den inre, den skönhet som vetande och upplysning förlämnar ett människoansikte, den har också kapitalet gjort otillgänglig arbetarklassen.

Därför kvinnor landet runt, endast sammanslutning till ett enigt samfällt arbete i striden mot det bestående, kan skapa fram bättre uppväxtvillkor för ett kommande släkte, för våra barn och för dessa sträva vi ju alla. Men må vi då också komma ihåg, att inte endast för männen, även för kvinnorna gäller maningsropet: Proletärer i alla land förenen eder!

A. Fr.

Kvinnornas stad.

I Ohio finnes en liten stad, den trevliga East Claridon, som fullständigt styres av kvinnor och i vilken alla ämbeten och t. o. m. alla stora affärer innehavas och ledas endast av kvinnor. Staden är därför ingalunda ett säte för kvinnoemancipationens förkämpar, och ännu aldrig har en av dess profetissor med flammande tal sökt uppelda sina systrar i East Clarendon för sina ideal. Det är av reala nödvändighetskäl som stadens kvinnoregemente utvecklats sig och helt ofrivilligt har det gått så till, att kvinnorna här småningom intagit männens platser. Postmästarens plikter skötas av miss Nellie Cleator, som stadens enda läkare har miss Mary Goodwin en vidsträckt praktik. Skolinspektör är miss Mawson, som stundom även representerar pastorn och sannolikt en gång kommer att bli hans efterträdarska. Kyrkokören ledes av miss Armstrong, orgelnist är miss Dan-negan, och även stadens största hotell ledes av en kvinna. Utan kamp och utan att väcka någon upphetsning har detta ombyte av könens roll i förvaltning och affärer försiggått. Det stilla, lugna livet i den avlägsna lilla staden har sedan årtionden icke kunnat erbjuda East Clarendons uppväxande söner tillräckliga tillfällen att stilla sin törst efter verksamhet, och deras förvärvs-begär har trängat efter större möjligheter. Sålunda blev det brukligt att alla unga män lämnade sin hemort och begåvo sig till de stora städerna, i synnerhet till Cleveland, för att där göra sin lycka. Således tillföll småningom alla ämbeten kvinnorna, vilka möttes av större svårigheter att övergiva sin födelsestad. Av provisoriska anordningar uppstodo snart definitiva anställningar, och nu regera kvinnorna kommunalväsendet, som under deras ledning utvecklats vidare i ordning och normal fasthet.

Läs och sprid arbetare-
partiets tidningar och
broschyrer.

Arbetarhustrun.

(För MORGONBRIS)

Ängsligt steg hon inom salens dörr.
Hon på fest! Det hade aldrig förr
hänt att hon, fått ens för en minut
komma ifrån hem och barnen ut.

Dräkten åldrig, sliten, urblekt är.
Ansiktet om nöd blott vittne bär.
Under älva långa år, som gått,
ej en natt i ro hon sova fått.

Sångens toner och musikens brus
fylla smyckad festsal, hög och ljus.
Inför allt hon känner sig så arm,
hjärtat skälver uti hennes barm

Runt omkring hörs glättigt prat och skratt.
Ensam är hon, hennes blick blir matt,
ögat tåras och hon viskar då:
»Om jag vore hemma hos de små».

Så hon sitter, då ett ord hon hör
ifrån talarstolen där framför,
som en sällsam klang för henne får
och som rakt till hennes hjärta går.

»Systrar!» Vilken sällsam, härlig klang,
detta hjärtevarma ord, som sprang
från en liten enkel kvinnus mund,
fick för henne uti denna stund.

Hur hon lyssnar uppå hennes tal.
Att hon är i festligt smyckad sal
har hon glömt, ty hennes ögonpar
blott på talarinnan fäste har.

Glömmer nästan hon är kvar på jord.
Girigt slukar hon var blick, vart ord.
Hänryckt genom klara tårar ler,
som på skrumpna kinden falla ner.

Slut är talet, men hon sitter kvar,
För musiken hon ej öra har.
För sig själv hon viskar: »tänk att jag
skulle få uppleva denna dag!»

Sakta reser hon sig upp och går.
Tyst, en viskning då mitt öra når:
»Gud välsigne henne, tänk hon sa'
syster, även du är människa!»

Johan Olov.

De dåliga tiderna och kvinnorna.

På kvinnoavdelningen i "Vorwärts" återfinna vi följande, som nog kan vara värt att återgiva, skriver Ant. A—n i Ö. F.

De motsägelser, heter det, som höra till det kapitalistiska systemet få under kristider en särskilt skarp belysning. Så se vi t. ex. drastiskt belyst, hur avkastningen av arbetet icke tillfaller de arbetande utan inhöstas av kapitalisterna, emedan produktionsmedlen tillhöra dessa. Massor av det arbetsamma folket få umbära eller lida hunger, icke emedan det produceras för litet till kläder och mat etc., utan "för mycket", så att varumarknaden blir överfull, och emedan överfyllnaden på varumarknaden för arbetarna medför — arbetslöshet, inkomstlöshet, allmän nöd. Överflödet på varor har emellertid icke uppstått därigenom, att inga behov funnits, utan emedan massornas köpkraft icke hållit jämna steg med den stigande produktionen och arbetets ökade avkastning. För sin flit under de goda konjunkturerna bestraffas arbetarna med svält under kriser. Följande bild visar sig: butiker och varumagasin överfulla. Utanför hundratals hungerande och frystande människor, som få se på, men icke röra, emedan de icke ha att köpa för. Vilket vanvett!

Om produktionsmedlen tillhörde det allmänna, så kunde naturligtvis något sådant icke existera, utan ökad produktion och förbättrade arbetsmetoder betydde ökat välförstånd för alla.

Förbittrat bekämpa arbetsgivarna arbetarnas krav på högre löner och inskränka därigenom möjligheten att få avsättning för de producerade varorna. Så stoppa affärer: kriser, elände och arbetslöshet följa.

Men vad rör nu detta särskilt kvinnorna såsom sådana?

Jo, nu visar sig en ny galenskap. På den överfyllda arbetsmarknaden inkastas nya arbetskrafter, som ännu mera öka de arbetssökandes antal. Det

är proletärkvinnorna, som i tusental genom männens arbetslöshet pikas att gå och söka arbete. Kvinnor, som under vanliga förhållanden icke uppträda på arbetsmarknaden, utan sköta hemmet och modersplikterna, konkurrera nu med männen. Vi finna denna företeelse i metall- och träförädlingsfabriker, i ler- och stenindustrin, i bergverken, i brikettfabrikerna och på andra ställen. Arbetarnas läge blir därigenom än sämre, vilket är lätt begripligt. Den stegrade tillgången på arbetskraft verkar redan lönedepressande, men när då kvinnorna med deras mindre löneanspråk även komma till, så blir lönedepressningen ytterligare skärpt.

Hur starkt kvinnoarbetet tilltager och hur faran för lönedepressning därmed ökas, visa följande siffror: Enligt "Reicharbeitsblatt" voro på 20 procent av förhandenvarande sjukkasor 1 okt. 1907 3,249,995 män och 1,269,469 kvinnor försäkringspliktiga mot 3,156,209 män och 1,299,658 kvinnor 1 okt. 1908.

Därav framgår att männens antal minskats med 93,786, under det att kvinnornas antal ökats med 30,189. Den 1 nov. är kontrasten än större. Då voro 35,298 fler kvinnor anmälda och 107,451 män mindre.

Med anledning av dessa sakhållanden manar den tidning, varur vi hämtat ovanstående, till agitation och upplysning bland kvinnorna, så att de icke må stå främmande för de sociala företeelserna, även om de för tillfället icke tillhöra de lönearbetande. De kunna komma dit.

En annan sak som man också här får tillfälle konstatera, är det kapitalistiska systemets upplösning av familjen och kvinnans förändrade levnadsställning. Och det går icke med tomma ord att komma ifrån fakta. Fakta lära oss att även se kvinnofrågan och de intelligentare kvinnornas strävan efter medborgerliga rättigheter i ett annat ljus.

Från arbetsfältet.

Brev från Västerås.

Då vi få vår Morgonbris, är det alltid intressant att se, vilka klubbar som ha något meddelande om sitt arbete, och hur de arbetat och då vi här från Västerås så länge varit osynliga i vår tidnings spalter är det väl på tiden att vi ge något livstecken från oss.

Några storartade framsteg i numerärt hänseende göra vi ej i vår klubb, en sats, som man sorgligt nog får höra från många håll. Så även här, men den lilla trupp på ungefär 60 medl. vi ha står energiskt fast och en och annan ny förirrar sig ibland till

oss. Vi få väl hoppas, att då vi arbetat tillräckligt länge och mycket för att visa det vi verkligen mena allvar med vår sammanslutning, våra nu så skeptiska medsystrar finna för gott att sluta sig till oss. Det är ju så bekvämt att stå "nedanför backen och se om en ensam stackare kan dra ett tungt lass upp för densamma, och om det lyckas, lyckas skynda efter och lämna sitt erkännande, men i motsatt fall knalla iväg hem och beklaga att det inte gick."

Så är det ock med våra kvinnor. Man skulle nog så gärna gå med, om man voro säker att något kunde uträttas. Jag tycker

mycket är utträttat, om arbetet inom en klubb bedrivs med enighet och förstafelse och då varje medlem försöker göra vad den kan.

Men vi skulle ju tala om vårt arbete.

I somras tillsatte klubben en s. k. agitationkommitté, som skulle ha till närmaste uppgift agitation på landsbygden. Av flera hindrande orsaker har dock kommittén utträttat tämligen litet, men vi ha dock förhoppning om att åtminstone någon klubb i den närmaste tiden blir bildad på kommitténs initiativ, sedan får den väl ta friskare tag, då sommaren kommer igen.

Även har klubben beslutat anordna s. k. studiemöten, men något resultat av dessa kan man ännu ej tala om, då vi endast haft ett par stycken. Ömkligt voro dock om ej dessa möten blevo vad de äro avsedda att vara, verkliga studiemöten.

Det värsta och även det bästa vi tagit oss för var en konsert, som avhölls söndagen den 29 nov. Det fanns ett par medlemmar, som voro stora beundrare av Stockholms Allm. Kvinnoklubbs sångkör och dessa lyckades efter mycket räknande och funderande över hur stor förlusten skulle bli få klubben att besluta anordnande av en konsert. Säkerligen voro de flesta av medlemmarna mycket bekymrade över hur vi skulle klara oss med så stora utgifter. Våra Stockholmskamrater voro emellertid mycket tillmötesgående och så gick då vår stora dag av stapeln och ingen ångrar det arbete den nedlagt för densamma, isynnerhet som vi alla inom klubben bidragit till det goda resultatet med en energi, som bädar gott för framtiden. Vi ha också fått mycket beröm för detta vårt företag och tack vare en publik på omkring 700 personer och våra sångares små anspråk kunna vi mot all förväntan även räkna på en ganska god ekonomisk behållning. Vi anse dock den rekam vi gjort utåt vara av mycket stort värde, och äro så våra sångkamrater belåtna, vilket vi innerligen hoppas, så tror jag vi ha en behållning mer varaktig än några klingande mynt.

Ja detta är i korthet det "synliga" resultatet av vårt arbete, det kunde vara mera och vi få väl hoppas att så blir, då alla, som nu av idel bekvämlighet ej orkar tänka, fått blicken öppen för nödvändigheten av att varje arbetande kvinna inser sin likt att stå med i organisation.

Till sist ett hjärtligt handslag till "Allmännas" sångkör och alla kamrater landet runt.

Ett gott nytt år önskas en var av glada västeråsare. A. s. t.

Från Norrköping.

Det är nu ett år sedan Norrköpings kvinnoklubb lät höra något från sig i Morgonbris. Man får därför inte tro, att klubben går bakåt, tvärtom har det gångna året varit synnerligen gott. Visserligen har inte medlemsantalet stigit något nämnvärt, men de medlemmar, som finnas, äro besjälade av en levande tro på seger för vår rättvisa sak. Klubben har verkat mycket för upplysning bland arbetarekvinnorna genom anordnandet av föreläsningar, diskussionsmöten o. d. Den 5 dec. firade klubben sin 2:dra årsfest. Vid denna hölls föredrag av herr Uno Stadius över ämnet "Vad böra vi stu-

dera?". Ett så utmärkt föredrag står inte arbetarna så ortat till buds, varför man kunde önska att de mera talrikt hade infunnit sig. Endast med ett vaket, nyktert och upplyst folk kan det mål nås, som vi alla eftersträva.

Till sist en hälsning till alla kämpande kamrater landet runt. Ett lyckosamt gott nytt år önskas av Norrköpings kvinnoklubb. M i m m i G—r.

Lidköpings kvinnoklubb

blev bildad våren 1907 och har sedan haft ett mycket strävsamt arbete. Den har 25 medlemmar, men alla mycket unga och ha ej alla ännu hunnit sätta sig in uti arbetet, då endast ett fåtal deltagit i diskussionerna. Men vi hoppas att vår klubb skall bibehållas och bli stark, så att vi framdeles skola kunna utträtta mer för vår sak.

Klubben hade anordnat en nöjesafton med paketauktion den 28 nov. Lokal erhöles vi gratis av logen Framåt av N. O. V., varför klubben erhöles en rätt god behållning av denna fest.

Med kamrathälsning.

För Kvinnoklubben i Lidköping:

A. G—n.

Brev från Luleå.

Som något meddelande från våran klubb i Luleå ej varit synligt, så tager jag mig friheten meddela något från denna utpost av klubbar. Klubben har under sommaren gått säkert framåt, fast nog ha mötena varit fåtaligt besökta någon gång, detta beroende på vår stora konkurrent, sommaren, som med sina förlustelser dragit många medlemmar till sig, i stället för att besöka mötena. Men vi hoppas, att nu när den kalla och mörka årstiden börjat det då skall bli en större intresse för våra idéer och må vi då hugga nya tag och arbeta oss fram ibland de mörka och oupplysta platserna och bringa ljus och upplysning ibland våra kvinnor, och övertyga dem om, att vi inte äro födda till jorden att vara slavinnor och uthungras av kapitalister och utsugare.

Nej, vakna upp ni arbetarkvinnor och skaka sömnen av eder, och försök att sätta eder in i våra idéer och gå in i våra kvinnoklubbar och hjälp oss i arbetet att rycka knutpiskan ur våra förtryckares händer. När vi ha lyckats det då skall en ny morgon rändas för oss arbetarkvinnor, då vi ej skola behöva vara bekymrade för morgondagen vad vi och våra barn skola få att äta. Men så länge du proletarkvinna står sovande för våra idéer så har vi i dig vår största motståndare. Den dag då kvinnorna fått blicken öppen för våra idéer, den dag har även vi kvinnor något att säga till om, och må vi därför arbeta rastlöst framåt, för att nå vårt stora mål. När vi hunnit dit, då har även vi rättighet att njuta av livet.

Jag vill med dessa ord ställa en maning till eder kamrater som fått en klar blick, att ej tröttna i edert arbete om motståndet någon gång synes stort. Tappa då ej modet utan hugg i med nya krafter och göra ni det, då skall vårt arbete krönas med en härlig seger. Till sist en maning till Luleå kvinnor att sluta sig till soc.-dem. kvinnoklubben, för det duger ej att ni stå utanför. Kom ihåg att medan ni sova arbeta våra motståndare.

En hälsning till kvinnoklubbarna landet runt från Luleå soc.-dem. kvinnoklubb.

"Love den soc.-dem. kvinnorörelsen!"

A n n a F—n.

Motala kvinnoklubb.

firade (som redan nämnts) sin årsfest den 15 nov. med musik, föredrag av frkm Horney från Stockholm, och deklamation av folkskollärare Norman.

Festen var besökt av något över hundra personer som livligt applåderade det som "bjöds".

Ordf. föredrog en kort resumé över vad klubben under sitt första verksamhetsår utträttat.

Den bildades den 19 nov. 1907 av fru Rut Gustafson varvid 32 kvinnor anmälde sig för inträde. Medlemsantalet har så småningom stigit, så att vi till dato räknar 58 medlemmar.

Klubben har under året hållit 21 ord. och 4 extra möten, samt 6 offentliga, med föredrag av rektor Uno Stadius, fru Kata Dalström, hr Karl Andersson och fru Agda Östlund. Vidare har klubben skaffat sig en fana och med denna deltagit i årets majdemonstration. Sedan 1 jan. 1908 är klubben ansluten till Motala arbetarkommun samt ingått som medlem i Vetterns folkhögskoleförening. Även har tagits initiativ till den av stadsfullmäktige för Motala torg beslutade hundukason, samt till en petition till Motala sockens kommunalstämma om att vidtaga åtgärder för att stävja den vid bryggeriet "Oscar" florerande trafiken med "knoling", (en sorts ojäst öl), så att den hålles inom de gränser som moral och sedlighet fordra.

Klubben var med ett ombud representerad vid soc.-dem. kvinnokongressen i somras. Inkomsterna för året har balanserat på kr. 177:14 med en behållning av kr. 46:09.

Den 3 nov. 1908 hade klubben genom arbetsutskottet ett föredrag av fröken Hilma Hofstedt från Göteborg. Det över 200 personer uppgående åhörareantalet mottog med uppmärksamhet och livligt bifall det praktiska föredraget. Klubben fick vid detta tillfälle 4 nya medlemmar. Ett tack till fröken Hofstedt och välkommen igen.

Med kamrathälsning från Motala kvinnoklubb. H e d v i g B—d.

Skromberga kooperativa kvinnoförening hade måndagen den 14 dec. 1908 ordinarie möte. Till styrelse nyvaldes fruarna Emma Ekelund och Emma Lindkvist, Valleberga, och Cecilia Roslund, Framnäs. Suppleanter blevo Kersti Nilsson, Skromberga, och Betty Olsson, Framnäs. Till revisorer valdes Oliva Möllergren, Bongtsavärn, kvarstående revisor är Ingrid Hägg, Valleberga, och till suppleant Hilda Lindfors, Skromberga. Till ombud vid Skromberga Bageriförenings möte i år utsågs Maria Nordin, Truedstorp, och till ombud vid bageriföreningens nr 3 i Helsingborg möten valdes Matilda Roth. Vidare beslutades att fortsätta med att köpa bröd från Helsingborg samt utlysa ett offentlig möte för att diskutera brödfrågan.

Till slut tillönskas alla Morgonbris läsare ett gott nytt år samt en uppmaning att kraftigt verka för vår gemensamma sak, "allmän rösträtt åt kvinnorna".

Med partihälsning.

B e t t y O l s s o n.

S e k r.

Hallstahammars kvinnoklubb

höll en agitationsfest tredjedag jul med föredrag av fru Ruth Gustafson, musik och sång. Mycket folk och god stämning.

Kristianstads kvinnliga diskussionsklubb

anordnade en fest den 3 jan. vilken samlade en ganska talrik publik. Föredrag hölls av herr Gust. Nilsson, varjämte musik, sång och deklamation presterades. Efteråt var bal anordnad.

Festen, som var särdeles vällyckad, hade dock i betraktande av syftet — medel till en fana åt kvinnorna — gjort sig förtjänt av mangrannare tillslutning från allmänhetens sida, skriver "Arbetet".

Nya kvinnoklubbar

har bildats i Vadstena, Åby, Boxholm, och Ramnäs, och arbetas för närvarande på, att få n klubb till i Stockholm, på Söder.

Brev till Morgonbris från Trelleborg.

Enligt beslut på ett av våra möten att referera något i "Morgonbris" skall jag be att få in nedanstående.

Föreningen har på senare tiden, och glädjande nog, börjat gå sakta men säkert framåt. Medlemsantalet har ökat något varje möte, och detta är ju ett bra tecken till framåtskridande. Men det går ändå mycket för sakta. Arbetarkvinnorna borde kunna inse, att det är nödvändigt att de alla äro med, och det är även männens skyldighet att mera hjälpa till med agitationen än som i allmänhet göres. En stor del av de organiserade männen ställer sig alldeles likgiltiga om inte rent av emot kvinnörelsen, åtminstone de gifta kvinnornas deltagande i densamma. Och ändå är det väl just dessa, som behöva all möjlig upplysning, för att kunna uppföra det kommande släktet till rättvisa och goda medborgare. Föreningen försöker själv så mycket som möjligt, att genom uppläsning av goda broschyrer och dylikt på sina möten vinna den upplysning som därigenom kan erhållas.

För närvarande håller professorskan Anna Bugge-Vicksell föreläsningsturne i "Samhällslära" på anordnande av Trelleborgs kvinnliga rösträttsförening. Och ett erkännande till denna förening för den omtanke den visat genom att inbjuda Trelleborgs soc.-dem. kvinnoförening att gratis höra dessa fyra föreläsningar, och vilken inbjudan förordningsmedlemmarna naturligtvis med nöje antog. Men vad som tycks vara mycket svårt är, att få kvinnliga talare till Trelleborg. Om dessa då har någon särskild antipati för samhället här, vilket jag inte kan förstå, eller av vad orsak vet jag inte. Vi beslöto emellertid på ett möte redan i juli månad att anordna ett agitationsmöte, men ännu har ingenting blivit av. Det rapporterades från den tillsatta kommittén för en längre tid sedan att fru Danielsson var villig att komma hit, men ännu har det inte blivit något resultat och var felet ligger har undertecknad inte kunnat konstatera, men faktum är, att det alltid möter stora svårigheter, då vi försöka anskaffa en talare, vilket åtminstone inte är någon uppmuntran för föreningen.

Som det finns en hel del sömmerskor här i staden och dessa ännu inte varit organiserade hade kvinnoföreningen till sitt ordi-

För alla n:r av "Morgonbris"

till 1908 års utgång skola redovisningar sändas till Fru ANNA STERKY, Barnhusgatan 16, 1, Stockholm.

De, som veta sig ej ha fullgjort sina redovisningar för 1907 och 1908 måste ovillkorligen insända dem senast före den 1 febr. 1909.

För "Morgonbris" efter jan. 1909 skall redovisning sändas till Fru ELIN LINDLEY, Tunnelgatan 1 B, 1, Stockholm.

Kooperativa Syfabriken**LINNÉA**

Riks-Tel. 124 11 Stora Vattugatan 5^{II}, Stockholm Allm. Tel. 223 96

tillverkar och försäljer Skjortor, Blusar, Kalsonger, Byxor, Överdragskostymer alla sorter, Damlinnen, Kalsonger, Underkjolar, Nattröjor samt allt vad därtill hörer. Emottager beställningar å Kappor, Promenaddräkter m. m.

narie möte den 4 nov. inbjudit dem för att försöka bilda en sömmerskofackförening, och det visade sig att det åtminstone fanns något intresse för saken, då en del hade infunnit sig. Det blev en ganska genomgående diskussion och resultatet blev att de närvarande antecknade sig till bildandet av en förening. Det blev också ett förslag om, att de skulle ansluta sig som sektion till Skrädderiföreningen på platsen för att få mera stöd av de manliga kamraterna, vilket emellertid sedermera kommer att diskuteras på skrädderiarbetarnas möte. Huvudsaken är att någon organisation kommer till stånd, så att dessa så godtyckligt avlönade arbeterskor kunna bättre tillgodose sina krav på en ordentlig arbetsförtjänst. Till detta möte hade medlemmarna även inbjudit sina män och ett par av skrädderiavdelningens medlemmar. Det bjöds då också på kaffe och muntration och mötet blev alltigenom vällykat.

Föreningen har bland annat beslutat, att första mötet i månaden distribuera frågor av allvarsammare art, och andra mötet underhålla med uppläsning och dylikt, och det har visat sig att intresset bland medlemmarna därigenom blivit större.

Som föreningen här i Sverges sydligaste stad har erhållit en medlem, som tillhört Luleå Kvinnoklubb, vilken uttalat en hälsning från kamraterna där uppe i nordn, skall jag tillåta mig att genom "Morgonbris" uttala ett tack och vår hjärtliga hälsning tillbaka till klubben i Luleå. Även andra kvinnoklubbar och partikamrater varder hälsade från Trelleborgs Soc.-dem. Kvinnoförening.

Math. F.

Skromberga Soc.-dem. Kvinnoklubb

avhöll ordinarie möte torsdagen den 10 nov. 1908, varvid behandlades följande frågor: Först val av någon att skriva och prenumerera på Morgonbris till nästa år för klubbens räkning, och vartill utsågs fru Oliva Möllergren. Därefter beslutades att hålla en julfest och att då försälja de varor, som klubbens medlemmar arbetat samt beslutades att ur klubben stryka 3 medlemmar, som icke fullgjort sina skyldigheter. Sedan företogs val av styrelse för nästa år och valdes här till fruarna Oliva Möllergren, Betty Olsson, Hilda Lindfors, Erika Törnkvist och Maria Nordin. Till suppleanter valdes fruarna Mathilda Roth och Emma Ekelund och bestämde ett arvode åt styrelsen för nästa år

på 25 kr. Till revisorer valdes fruarna Johanna Gullstrand och Emelia Blidberg samt till deras suppleant fru Kersti Nilsson. Att representera klubben vid Bageriföreningens möte nästa år valdes Betty Olsson. Till fanbärare valdes fruarna Alma Ånderberg, Mali Jonsson, fröken Gerda Nilsson, fruarna Emma Ekelund, Emma Olsson och Kersti Nilsson. En agitationskommitté, som tillsatts att samla prenumeranter på Morgonbris till nästa år, avgav rapport till klubben och resultatet blev att 27 tecknat sig som prenumeranter.

Betty O-n.
Sekr.

Sundsvalls soc.-dem. kvinnoklubb

hade årsmöte den 3 jan., varvid revisionsberättelsen för det gångna halvåret föredrogs utvisande kr. 452:85 i inkomster och kr. 420:77 i utgifter och en kassabehållning av kr. 47:08.

Till styrelse för nästa halvår valdes: ordf. Agate Victorin, v. ordf. fru Hinell, sekr. Selma Uppgård, v. sekr. fröken Pettersson, kassör Britta Gillström. Till revisorer valdes fruarna A. Karlsson och A. Hammargren, till suppleanter Linda Blom och Alma Pettersson.

Frågan om bildandet av en tjänarinneförening överlämnades till styrelsen för vidare behandling.

Vidare beslöts att de kvinnor som genom fackorganisationer äro anslutna till arbetarörelsen äga rätt att tillhöra klubben utan avgift mot uppvisande av medlemskort.

Slutligen beslöts att av klubbmedel inköpa en minnesgåva till en medlem som står i beredskap att lämna orten.

Mötet var talrikt besökt och uppmuntrades med kaffedrickning och sång, skriver Nya Samballet.

Arboga soc.-dem. kvinnoklubb

hade Trettondagen anordnat agitationsfest å Folkets hus, varvid föredrag hölls av fru Lotten Jonsson från Eskilstuna. Föredraget mottogs med livligt bifall av den till ett hundratal uppgående publiken. Klubben fick 16 nya medlemmar.

Norbergs soc.-dem. kvinnoklubb

höll en enkel men angenäm fest den 5 d:s å arbetareföreningens lokal. Där bjöds på utmärkt och riklig sång och musik samt deklamation av fru Fransén. Småttingarna uppträdde som plundrare.